

Xarxa de Projectes de Participació infantil

Artès, Badía del Vallès, Barcelona, Berga, Callús, Cardedeu, Cornellà, L'Hospitalet, Granollers, Igualada, El Prat de Llobregat, Rubí, Sabadell, Sant Feliu Llobregat, Santpedor, Sitges, Súria

DOCUMENT MARC SOBRE PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA AL MUNICIPI

Coordinador: Óscar Rebollo

Document elaborat a partir del seminari de treball sobre Participació de la infància al municipi, que tingué lloc a Barcelona, des del mes de febrer fins al mes d'octubre de 2006

Febrer- Octubre de 2006

INTRODUCCIÓ

Des de l'inici dels Consells d'Infants l'any 1.997, s'ha recorregut un camí amb trajectòria variable. Alguns projectes han gaudit d'una pervivència en el temps; d'altres han desaparegut, mentre que uns altres han tornat a reviure després d'alguns anys de silenci. Finalment, altres nous projectes de participació infantil s'han incorporat al grup existent de municipis que conformen un grup de treball, una xarxa de Consells d'infants, amb nou anys de camí recorregut.

El camí individual de cada Consell d'Infants pot transcórrer de manera accidentada o de forma més o menys estable. En el primer cas, el projecte de participació infantil pot desaparèixer per manca de lideratge polític, la qual cosa incideix en les prioritats municipals i fa que minven els recursos humans que el fan possible.

En els casos més feliços, els Consells d'Infants han tingut una llarga i saludable vida, ja que ha existit una *voluntat política de permanència* que ve de la ma dels seus màxims promotors: alcaldia i regidoria que lidera el projecte.

També cal dir que l'entusiasme i la capacitat de la figura del dinamitzador/a dels Consells d'infants o d'altres projectes de Participació infantil, són la peça clau per mantenir alta la motivació dels infants, així com per aconseguir la complicitat de les escoles i el recolzament de les famílies i la ciutadania en general.

Després de nou anys recorreguts, hem volgut repensar la nostra manera d'entendre la participació infantil, fer una nova lectura dels diferents projectes que sota maneres diversificades de fer, comparteixen determinats principis, criteris i objectius. No tot es pot considerar com a un projecte de participació infantil; tampoc tots els projectes de participació infantil tenen a la *ciutat com el seu objectiu diana*. Cal analitzar el que sí identifiquem com a un projecte de participació infantil, on l'exercici de la ciutadania activa per part dels infants és un eix fonamental.

Aquesta nova lectura respecte al que entenem per participació infantil, l'hem feta en el sí d'un Seminari de treball, format pels dinamitzadors i tècnics que porten a terme el treball amb els infants dels diferents municipis que conformen la Xarxa de Consells d'Infants; és resultat, doncs, de la reflexió, el debat i el consens per valorar els aspectes essencials d'un projecte de participació infantil que té com a perspectiva la ciutat, independentment de les concrecions metodològiques que en cada context es cregui oportú implementar. Per tant, s'ha pretès recollir criteris considerats essencials i alhora compartits, amb la idea d'orientar la tasca en la direcció que estem plantejant.

CAP A LA CONSTRUCCIÓ DE CIUTATS I POBLES DEMOCRÀTICS I PARTICIPATIUS

Vivim en ciutats que no paren de créixer a la vegada que canvien en la seva morfologia i en les seves funcions. Més zones urbanitzades, més habitants i habitatges, més cotxes, noves activitats econòmiques... Ciutats que es fan més denses i complexes sense deixar d'ésser a la vegada més extenses.

La comprensió d'aquest procés no és fàcil, però si ens aturem a pensar, és inevitable plantejar-nos preguntes que podríem anomenar essencials:

A que respon tot això?

A on anirem a parar?

És veritablement sostenible aquest creixement urbà?

Estem fent ciutats per viure o ciutats per produir i competir en un món globalitzat?

Segurament no hi ha respostes úniques; però alhora, no és menys cert que disposem també de millors transports públics, de més i millors serveis, de més accessibilitat i mobilitat per a tothom.

Sembla evident, - en el desenvolupament urbà dels nostres dies -, una tensió difícil de resoldre entre les lògiques econòmiques de la globalització i la necessitat d'un desenvolupament que sigui sostenible i que aquest es faci a escala humana per que tingui raó de ser.

Però per que l'equilibri entre la ciutat globalitzada i la ciutat per viure-hi i gaudir sigui possible, i alhora, que no s'aboqui inexorable i definitivament cap a la banda a la que l'empenyen els negocis i les lògiques mercantils, cal que la ciutat sigui, per sobre de tot, una *ciutat democràtica*.

La ciutat democràtica és una ciutat que s'ha de construir dia a dia. En aquest cas no es tracta de construir edificis o infraestructures; es tracta, precisament, de construir democràcia, pràctiques democràtiques entre els seus agents, el seus habitants i les seves institucions.

La democràcia no es únicament un sistema formal que possibilita l'elecció de representants; *és i ha de ser per sobre de tot una pràctica*, un conjunt de pràctiques, de formes de fer, de relacionar-se, de governar, de respectar, d'escoltar i de reconèixer als altres. És i ha de ser un conjunt de polítiques públiques que persegueixen l'objectiu de que això sigui possible en condicions d'igualtat i llibertat; és i ha de ser, finalment, una ciutat construïda per a la gent, amb la seva participació.

A més, *la ciutat democràtica és una ciutat de tots i per a tots*, no és, doncs únicament, una ciutat per als homes adults; ha de ser una ciutat de tots i per a totes les edats i condicions: pels homes i per les dones, pels que fa temps que hi viuen i pels que han arribat fa poc, per als de més edat i per als més petits. Sí, *també una ciutat dels i per als infants*.

En aquest context, la participació esdevé com a una eina fonamental per l'exercici de la democràcia, alhora que és una pràctica que “genera” una consciència col·lectiva en relació a les necessitats de cada un d'aquests col·lectius humans que habiten les ciutats.

Potser una de les garanties més sòlides de que estem fent una ciutat a escala humana, és quan la fem pensant i comptant amb els infants.

INFANTS I PROCESSOS DE PARTICIPACIÓ

Quan parlem de la participació de la infància en la construcció quotidiana de ciutats i pobles democràtics hem de ser ben conscients de quines han de ser les finalitats d'aquesta participació i, per tant, quins els mètodes i les estratègies de treball.

Si qualsevol procés de participació ciutadana ha de ser sempre vist com a un procés educatiu, on tots aprenem a participar en el afers de la comunitat sobre la base de respectar certs valors, principis i regles del joc, aquesta *dimensió educativa dels processos participatius* és encara més accentuada quant ens referim a la població infantil del poble o ciutat. Quan promovem processos de participació dels infants a les nostres ciutats, estem fent una tasca educativa que té com a finalitat *formar en els valors i els principis de la democràcia*.

Finalment, quant la institució promotora d'aquesta participació és el govern local, a la dimensió educativa del procés participatiu s'hi adhiereix una *dimensió transformadora de la ciutat o del poble*. Així, quant els infants participen en la construcció del municipi, aquest canvia, es transforma, es fa més democràtic, humà, accessible, acollidor i amable.

Modalitats de la participació dels infants a la ciutat

Dèiem a l'inici d'aquest document, que la formació d'una Xarxa de Consells d'Infants amb el Suport de l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona, s'inicià l'any 1.997. En aquell moment, els projectes es van inspirar en les idees desenvolupades pel Francesco Tonucci, de “*La Ciutat dels Infants*”, amb la intenció de donar la paraula als infants per que aportin el seu parer i les seves propostes en aspectes que incideixen en les seves ciutats i pobles.

Els Consells d'Infants s'adrecen fonamentalment a infants de tercer cicle de Primària, amb alguna excepció, on participen també nois i noies de primer d'ESO.

Hi ha d'altres modalitats de projectes de participació Infantil que, per la coincidència amb principis, criteris i objectius afins, s'han incorporat a la Xarxa de Consells d'infants “veterans”. Es tracta de projectes adreçats a infants de

10-12 anys, i d'altres per a nois i noies de l'ESO, sempre tenint com a objectiu incidir en la millora de la pròpia ciutat.

Actualment formen part d'aquesta Xarxa disset municipis amb projectes consolidats; es tracta majoritàriament de *Consell d'infants*, i també, en els últims anys, s'han incorporat modalitats similars, tals com els *Consells de Nois i Noies de ESO*, *l'Audiència Pública* o *Els nois i les nois tenen la paraula*.

Cal assenyalar, que aquests projectes de Participació Infantil *generen, en els propis municipis, processos dinàmics* on intervenen diferents actors, - des dels infants a la ciutadania en general -, i potencien els recursos locals, també al servei de la ciutat.

D'altra banda, la integració en una Xarxa de municipis que comparteixen un mateix projecte, - en aquest cas, de Participació Infantil -, facilita l'intercanvi d'experiències, l'explicitació de necessitats de formació, el desenvolupament d'iniciatives, accions i nous projectes adreçats als propis infants o als dinamitzadors; al mateix temps, són agents de difusió de bones pràctiques per d'altres municipis interessats.

En aquesta línia, la creació d'una pàgina web de la Xarxa de Consells d'Infants i d'altres projectes afins, en donarà un nou impuls.

No volem deixar de mencionar la importància de que *a nivell polític hi hagi una validació explícita del projecte*, ja sigui essent present en els actes de constitució del Consell, assumint el lideratge des d'una regidoria, sensibilitzant a les altres, o fent encàrrecs als infants, assumint les seves propostes i el compromís de donar-ne resposta,... Aquesta implicació de primer ordre n'és la garantia de continuïtat del projecte i el motor que estimula el treball dels dinamitzadors, el dels propis infants, i el dels diferents estaments implicats de manera directa o puntual en el projecte.

OBJECTIU D'AQUEST DOCUMENT MARC

La promoció de projectes municipals de participació infantil d'aquests darrers anys ens demostra que es poden compartir objectius, principis, voluntats i, després, fer projectes locals que acaben sent necessàriament singulars a cada ciutat, tant des del punt de vista metodològic com operatiu.

Cada ciutat, cada administració local, cada equip tècnic, construeix necessàriament projectes que són propis i, per tant, responen al que en cada indret preocupa, se sap fer millor o se està en condicions de fer en funció de les singularitats de cada lloc. Contràriament, també l'experiència demostra que, sota l'empar d'una mateixa etiqueta es poden arribar a desenvolupar projectes que únicament comparteixen entre sí el nom i res més, doncs no comparteixen ni principis ni objectius comuns.

Per aquesta raó, aquest document *vol definir tot un seguit de criteris generals i principis* que ajudin a orientar la posada en marxa de projectes de participació infantil. Aquest vol ser, per tant, un document que inspire un tipus de pràctiques de participació de la infància en la vida de les nostres ciutats, de forma que *no tot sigui considerat com un projecte de participació infantil a la ciutat*; tampoc es pretén l' estandardització d'aquestes pràctiques i projectes. En tal cas, aquest document reflecteix el que ha consensuat la Xarxa, i l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona, que li dona suport.

L'estructura d'aquest document marc respon, a continuació, a dos parts: la primera on s'identifiquen els valors, principis i objectius dels quals volem ser promotors; la segona part, recull criteris metodològics que cal considerar per tal de ser coherents amb els principis i valors compartits.

1. PRINCIPIS, VALORS I OBJECTIUS DEL PROJECTE

La Diputació de Barcelona dóna recolzament a aquells projectes de Participació Infantil impulsats pels ajuntaments que, més enllà de la metodologia que finalment es posi en pràctica, comparteixin i es fonamentin en els valors, principis i objectius que tot seguit identifiquem:

Els Valors per a la dimensió educativa dels projectes

Tota tasca educativa es fonamenta en valors mes o menys implícits. En el cas dels projectes de participació infantil es considera fonamental fer explícits alguns d'aquests valors que han d'inspirar els projectes com són el respecte, la solidaritat, la tolerància, la igualtat de gènere, l'acceptació de la diversitat i dels límits raonats, i, en general, tots aquells *valors que contribueixen a configurar el "joc democràtic"*.

Els Principis que inspiren la metodologia

La metodologia emprada en els projectes podrà ser diversa, i respondrà sempre a condicions que tenen a veure amb els objectius i els contextos concrets en que es desenvolupin, però hem considerat la necessitat de que totes les propostes metodològiques comparteixin alguns principis comuns:

- *La participació té com a objectiu transformar la ciutat.* No es tracta únicament de participar, es tracta de posar en marxa processos i mecanismes de participació infantil que estiguin vinculats a transformacions reals de la ciutat.
- *Les metodologies emprades hauran de prioritzar la construcció de projectes i propostes a través del consens.* El consens també s'ha de

- construir: a través del diàleg, l'escolta, la negociació, la mediació o altres instruments, en funció dels diferents projectes.
- Les metodologies utilitzades hauran de fer incidència en *potenciar les tasques de representació* (fer de representant) dels infants que participen; molt especialment en aquells espais en que els infants acudeixen com a representants de col·lectius (escola, grup, entitat, etc.). Fer de representant implica un compromís d'escoltar i informar al col·lectiu, i no defensar únicament opinions personals.
  - Les propostes metodològiques per dinamitzar la participació dels infants en la vida i els projectes de la ciutat *no poden perdre de vista molts altres actors* que son rellevants tant per la ciutat i els projectes com, molt especialment, per als propis infants. Així, tots els projectes, partint d'una clara voluntat relacional amb altres actors mes enllà dels propis nens, hauran de trobar la manera d'ordenar i organitzar la relació amb les famílies dels nens participants, amb les escoles, amb entitats, amb altres administracions, etc.
  - Sempre que es pugui, sense desvirtuar el sentit del projecte, fora bo que els projectes de participació infantil es pensessin com a *projectes relacionats amb altres recursos*; que poden aprofitar espais, projectes i recursos ja existents sense duplicar-los o replicar-los

Objectius generals del projecte

- Fomentar la participació dels infants en els afers de la ciutat.
- Promocionar els drets de la infància.
- Educar en el joc democràtic, en els valors en que es fonamenta i en les actituds i pràctiques amb que es construeix dia a dia, tot augmentant les competències dels infants a l'hora de pensar i argumentar, desenvolupar l'esperit crític, assolir responsabilitat amb els afers col·lectius, capacitat de compromís i exercir el rol de representant.
- Revaloritzar la política com una activitat necessària per a la convivència, que pot ser gratificant i il·lusionant, però que s'ha d'exercir amb noblesa i compromís.
- Generar processos que permetin a la administració local millorar la seva organització interna per la via d'una millor coordinació entre serveis i recursos.
- Fer una ciutat també a la mida dels infants.
- Millorar la ciutat globalment incorporant d'altres punts de vista.
- Fomentar que els infants coneguin la ciutat, participin en la seva construcció, i hi gaudeixin.
- Conèixer, per part dels infants i altres actors implicats, més i millor el funcionament de l'ajuntament.

2. ELEMENTS BÀSICS DE LA METODOLOGIA

No és voluntat d'aquest document esdevenir un manual de metodologia participativa, però sí vol ser un document que orienti els dissenys metodològics concrets. Es per això que hem volgut apuntar algunes reflexions al voltant d'alguns aspectes que considerem essencials, com per exemple el paper del municipi com a promotor de Projectes de Participació Infantil, el paper dels dinamitzadors i d'altres agents implicats i els conceptes de representació i representativitat; tanmateix, aspectes bàsics de procediments i avaluació, d'aquests projectes de participació.

2.1 Compromís i lideratge institucional

Quan l'ajuntament és la *institució promotora* dels processos de participació infantil a la ciutat, assoleix, necessàriament, uns compromisos en vers el procés participatiu del qual n'és promotor:

Implicació d'alcaldia

Per als nens i les nenes de la ciutat la figura de l'alcalde o alcaldessa és un referent institucional i polític clar; i per a qualsevol procés de participació ciutadana, la implicació de l'alcaldia en determinats moments del procés és certament una garantia en termes de reconeixement, legitimitat i eficàcia del mateix.

Es considera, doncs, que alcaldia ha d'implicar-se en els moments claus del procés: acte d'investidura i renovació del Consell, presentació al ple, recepció de les propostes dels infants, encàrrecs directes als infants, devolució de respostes argumentades, assumptió de compromisos si escau...

Lideratge d'una regidoria

Cal que aquest projecte sigui assumit per una regidoria municipal, que impulsarà el projecte i afavorirà la complicitat amb d'altres agents interns i externs, quan sigui necessari recolzar les accions dels Consells d'infants o d'altres projectes de participació infantil.

Implicació de les diferents àrees i regidories

L'agenda que tractaran els infants difícilment es cenyirà a una única àrea de gestió de l'ajuntament; és, doncs, de vital importància que s'articulin els *mecanismes de coordinació interna i transversalitat* per tal que les diferents àrees de l'ajuntament col·laborin en el procés. Des d'aquest punt de vista, les experiències de participació ciutadana - també les infantils -, suposen sempre una exigència per a la organització municipal en termes de millora de la seva coordinació interna.

Dotació de recursos per a la dinamització de la participació

Els processos de participació infantil, per tenir unes mínimes garanties d'èxit, *han de ser dinamitzats*, ja que no s'autoorganitzen, ni s'autoconvoquen. El desenvolupament d'aquesta tasca implica, necessàriament, la dotació de recursos humans i econòmics.

A més, aquesta dinamització, i per tant els recursos que la garanteixen, han de tenir continuïtat en el temps per que el procés participatiu es pugui consolidar. Cal, per tant, una *voluntat política de permanència*, ja que la participació infantil no és un joc sinó un compromís dels infants amb la seva ciutat, i per tant, s'ha de protegir (garantir) la seva permanència i consolidació.

Seguiment dels trets bàsics de la metodologia

Ni la constitució dels Consells d'Infants, ni de cap altre mecanisme o procés de participació, es pot improvisar o fer de qualsevol manera. Cal un compromís de la institució promotora per mantenir uns determinats principis i criteris per tal de *garantir la qualitat metodològica del procés*. Aquest document vol contribuir a aquesta fita, proposant alguns d'aquests principis.

Coordinar projectes de diversos ajuntaments, crear espais de treball i seguiment conjunt o avaluar els processos poden ser vies a seguir que permetin garantir la qualitat dels processos.

Devolució

Tot procés participatiu que impliqui la construcció de propostes per part dels infants haurà de ser estudiat i analitzat per l'ajuntament; aquesta institució, haurà de respondre i fer una devolució argumentada, respecte a les propostes, projectes, o suggeriments que ha rebut per parts dels infants. No estem parlant de que les propostes que facin els infants siguin necessàriament vinculants per a l'ajuntament; però sí estem dient que totes hauran de tenir una resposta, ja sigui afirmativa o negativa, o, en d'altres casos, viable total o parcialment.

Encaix institucional

La participació dels infants s'hauria de contemplar com *un més dels projectes i estratègies de participació liderats per l'ajuntament*. En aquest sentit es proposa, que el Consell dels Infants consti també amb la resta de Consells, al Reglament de Participació Ciutadana. També, que quan es planifiqui l'estratègia global de participació de l'ajuntament - mitjançant plans estratègics o directors-, s'incorpori també la participació infantil.

Caldrà també vincular aquest projecte a plans estratègics tals com el Projecte Educatiu de Ciutat, i/o a estructures de treball coordinat i transversal, com el cas d'una Xarxa municipal d'Infància.

2. 2.- Representació i representativitat

Mentre la representació és una activitat, la representativitat es una condició. “Fer” de representant es quelcom diferent de “ser” representatiu. La majoria dels processos participatius no poden aspirar a que els membres que participen siguin representatius del conjunt dels ciutadans. Així, difícilment ens podem plantejar que els infants que participen en un o altre procés o espai de participació infantil siguin, en el seu conjunt, representatius de la totalitat dels infants de la ciutat. Però si que podem incorporar instruments i activitats als nostres projectes participatius per a que aquells infants que efectivament participen, i provenen d'institucions o col·lectius de la ciutat com les escoles o les entitats de lleure, per exemple, pugin fer de representants d'altres infants d'aquestes institucions (escoltar les seves propostes, portar-les als consells, informar dels resultats dels debats, no defensar opinions individuals com si fossin col·lectives, etc).

Estem parlant, doncs, de dues tasques que molts projectes s'hauran de plantejar: per un costat el sistema per seleccionar, captar o escollir els nens i nenes que participaran i, per l'altre, els instruments que s'utilitzaran per tal de promoure i facilitar la tasca de representant.

Diferents consell d'infants, per exemple, venen assajant mètodes diversos per donar resposta a aquests temes. Pel que fa als sistemes d'elecció, en alguns casos es fa efectivament una elecció formal entre candidats, en altres un sorteig entre voluntaris, altres organitzen jocs de selecció, o sistemes de rotació. En tots els casos es valora que no es poden perdre de vista alguns criteris, tals com:

- *Voluntarietat* per part de l'infant.
- *No posar en marxa processos que facilitin l'elitisme* en la selecció, que portaria a escollir únicament als infants més “guapos”, més llestos, als que millor parlen i millors notes treuen.
- *Representació de la diversitat*, ja que ens interessa treballar en la construcció de la ciutat democràtica des del respecte i la integració de les diverses diversitats. Per tant, no s'està buscant representants de les escoles o les entitats; s'hauria de procurar que també participessin en els Consells, i en general en les experiències de participació infantil al municipi, nens i nenes que pot ser no responen

amb èxit a la escola, que pertanyen a minories, que pateixen alguna mena de discapacitat.

Però ser representant no es tant la condició d'haver estat escollit, sinó la tasca a fer envers els representats, és a dir, respecte a la resta d'infants que no participen com a membres del consell d'infants. Els instruments que es poden utilitzar per facilitar aquesta tasca poden ser, per exemple, fulls d'informació, pàgines Web, reunions i assembles fora del Consell, treball amb les escoles i entitats, ús de taulells d'anuncis, bústies, etc.

Potser cap d'aquests instruments pot garantir un increment quantitatiu de la participació, però de ben segur que han d'ajudar a *educar en la responsabilitat i en la tasca que implica ser representats d'altres persones*.

2.3.- L'agenda dels Consells

L'agenda de treballs la conformen el conjunt dels temes a tractar i treballar per part dels infants. La reflexió metodològica assenyala bàsicament dues coses: Per una banda els propis infants han de participar en la confecció de l'agenda de treball, la qual, no pot venir totalment imposada des de fora.

D'altra banda, també és cert que l'ajuntament ha de tenir competència per a proposar temes i, encara més, es considera aconsellable començar el rodatge dels espais de participació infantil amb temes que vinguin proposats des del consistori. Això és especialment operatiu en el cas de les Audiències Públiques o dels Consells de Nois i Noies de Secundària.

Així, l'elaboració de l'agenda ha de ser mixta, en part a proposta de la institució promotora i en part també com a resultat dels interessos i les inquietuds dels propis infants.

La segona reflexió que es vol apuntar en relació a la confecció de l'agenda té a veure amb les característiques del tema mateix; ha de ser concret i temporalitzat, rellevant per a la ciutat i alhora rellevant pels propis infants.

2.4 La funcions dinamitzadora del procés

Ja hem comentat que dintre dels compromisos institucionals de l'ajuntament com a promotor de les iniciatives de participació infantil ocupa un paper destacat el compromís de dotar el procés de recursos per a la seva dinamització.

Cal, no obstant, una petita reflexió que faci referència a la pròpia funció dinamitzadora. En coherència amb tot el que s'ha expressat fins ara, es tracta d'un rol molt important, que no es pot desenvolupar de qualsevol manera i que no consisteix únicament en convocar i moderar reunions. *Les funcions dinamitzadores són funcions educatives i relacionals amb infants i amb adults*, cap a dintre de l'ajuntament - organització municipal - i cap fora - escoles,

entitats, famílies, etc.-. Això implica que les persones i/o els equips que les desenvolupin hauran de tenir certa facilitat per moure's per aquesta xarxa d'actors tant interna com externa a l'ajuntament.

2.5 Estratègies d'implicació d'altres actors

Al voltant d'una experiència de participació dels infants (Consell, Audiència Pública, ...) apareix un ampli ventall d'actors socials que va molt més enllà de la relació ajuntament - infants. De fet, si ens fixem en la distribució ordinària del temps que dedica aquest projecte a estar amb els nens i nens, ens adonem de que es tracta d'una part menor del total dedicat al projecte, ja que exigeix treball i coordinació amb molts més agents i institucions.

Caldrà doncs identificar quins són aquests actors, quin paper volem que juguin i, en funció de tot això, la relació que volem establir amb ells i les estratègies que es seguiran per aconseguir-ho.

En aquest context, *el paper de l'escola és rellevant* i mereix un reflexió particular ja que, si bé l'ajuntament n'és el promotor dels processos de participació infantil com el Consell d'infants, per exemple, qualsevol projecte de participació infantil molt probablement haurà de tenir relació amb l'escola i, a més, pot sortir molt enfortit d'aquesta relació. Tanmateix, l'ajuntament podrà sempre aprofitar que ja existeixen diverses vies de col·laboració entre escola i ajuntament (consells escolars, oficines municipals de matriculació, relació amb AMPAs, etc.) per enfortir els seus projectes.

De fet, la pròpia escola contempla també la promoció de la participació dels seus alumnes en la vida del centre mitjançant diversos mecanismes, assemblees de classe, delegats de curs, comissions de treball, Consells escolars a Secundària,..); però s'ha de *diferenciar la participació dels alumnes als centres, de la participació dels infants a la vida de la ciutats i, més específicament, en els processos promoguts per l'ajuntament.*

En aquest cas, i en especial quan es tracta de consells d'infants, la col·laboració amb l'escola pot ser de gran vàlua i una oportunitat per a l'èxit del propi consell. Però escola i ajuntament tenen papers diferents: al consell d'infants, els nens no són "alumnes de l'escola" sinó "infants de la ciutat".

2.7.- L'avaluació

Els projectes de participació s'han d'avaluar més enllà de la informalitat, incorporant rigor i sistematització. L'avaluació ha d'incorporar, tanmateix, diferents perspectives: la dels propis infants, la que fa l'ajuntament i la que poden fer altres actors implicats.

De la mateixa manera, ha de servir per millorar els espais i els processos de participació, però també per millorar la ciutadania, les capacitats tècniques i les formes de fer política.

Estem parlant, doncs, d'una avaluació que és, en part, un procés educatiu per als infants i per a la resta d'agents interns i externes a l'ajuntament, que han d'aprendre a participar; alhora, és un procés que ha de permetre la millora de la planificació i l'organització municipal.

Sense entrar en propostes metodològiques concretes que no tenen lloc en aquest document sí que pensem que una avaluació enfocada a l'aprenentatge i a la millora de l'organització no pot ser merament quantitativa, ni excessivament sintètica (fent servir únicament indicadors), ni s'hauria d'externalitzar totalment.

Taula 1. IDENTIFICACIÓ D'ACTORS DEL PROCÉS

Nens i nenes

Participants

Experts: amb un any d'experiència en el Consell

Novells: incorporacions anuals

Col·laboradors (ex-consellers)

No participants: infants de les escoles i de la ciutat

Escoles

Equip directiu

Tutors

Famílies dels infants

Ajuntament

- Alcaldia

- Regidoria promotora

Nivell polític

Nivell tècnic

- Regidories no promotores però amb implicació indirecta, directa o puntual:

Nivell polític

Nivell tècnic

Entitats

Infantils

No infantils

Mitjans de comunicació locals: *ràdio, premsa, TV, web*

Ciutadania

Taula 2. ELS DIFERENTS ROLS DURANT EL PROCÉS

Protagonistes

Nens i nenes

Participants: Experts i Novells

Col.laboradors

Promotors

Ajuntament

- Alcaldia

- Regidoria promotora

Nivell polític i Nivell tècnic/dinamitzadors/res

Nens i nenes

Participants: Experts i Novells

Fan funcions de Seguiment

Ajuntament

- Alcaldia

- Regidoria promotora

- Dinamitzadors / tècnics

Famílies

Escola

Entitats implicades

Participen puntualment

Ajuntament

Regidories no promotores: Nivell polític i Nivell tècnic

Escoles

Famílies

Entitats

Ciutadania

Se'ls Informa

Nens i nenes no participants en el Consell d'Infants

Ciutadania

Mitjans de comunicació

Taula 3. Els Consells d'Infants. Aspectes operatius¹

Sobre la composició del Consells	
Gènere	Intentar màxima paritat
Nombre	Entre un mínim de 10 i un màxim de 30
Procedència del infants	<p>Fonamentalment escoles però també d'altres procedències: esplai, clubs esportius, equipaments culturals, ...</p> <p>Diversitat de procedències:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Territorials - Socials - Econòmiques - Personals
Elecció i Renovació	<ul style="list-style-type: none"> - Candidats voluntaris - Escollits pels propis nens i nenes (es reproduïxen els mecanismes de representació formal) - Escollits per sorteig entre voluntaris. - Renovacions esglaonades per garantir continuïtat. - D'altres
Sobre el funcionament del Consell	
Periodicitat de les sessions	1 al mes
Horari i calendari	Fora de l'horari escolar lectiu (no és una activitat escolar)
Comissions de treball	Si, si s'escau, per temes o per projectes específics.
Normativa interna	<p>No reglament intern en sentit estricte. Si un codi mínim basat en els principis d'aquest document.</p> <p>Auto-regulació</p> <p>Hi ha consells amb Reglament de funcionament.</p>
Agenda	Coproducció entre l'Ajuntament / nens i nenes
Sessió extraordinària	<p>En l'acte anual de constitució del Consell, en presència de l'alcalde, regidors , famílies i ciutadania.</p> <p>Participació quan són convocats: Xarxa d'infància, d'altres estaments, presentació de propostes,...</p>
Sobre el recursos necessaris	
Personals	Imprescindible per a la seva organització i dinamització: treball amb els infants, coordinació i seguiment polític-tècnic, treball intern ajuntament, treball amb escoles i altres estaments
Dotació Econòmica	Si, gestionada pels tècnics de la regidoria promotora
Lloc	A dependències municipals.

¹ Basat en LA CIUTAT DELS INFANTS. Diputació de Barcelona. Jaume Trilla, gener de 1998

Consideracions finals

La Taula 3 recull alguns aspectes operatius per la posada en marxa de consells d'infants. Ens ha semblat interessant incorporar aquesta informació donat que moltes de les experiències de participació infantil a la província de Barcelona han seguit aquest format. En tot cas volem assenyalar també que aquests requisits no són sempre ni necessàriament exportables a d'altres formats o metodologies.

Pel que fa a la composició del col·lectiu de participants tots els formats haurien de compartir la voluntat d'intentar la màxima paritat de gènere i la màxima varietat possible de procedències, però la quantitat de nens i nenes pot arribar a ser molt variable.

Tampoc tots els formats es basen en sistema de elecció i renovació de representants, però sí s'hauria de mantenir sempre la voluntarietat en la participació.

En relació als aspectes de funcionament, ja es veu que són molt específics dels Consells d'infants.

Finalment, tots els processos de participació necessiten recursos per la seva dinamització.

Octubre de 2.006